

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 353/2018-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. októbra 2018 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť Telovýchovnej jednoty Východoslovenské železiarne Košice, Severné nábrežie 24, Košice, právne zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 789/1994 v období od rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 239/08 zo 16. decembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 789/1994 v období od rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 239/08 zo 16. decembra 2008 p o r u š i l základné právo Telovýchovnej jednoty Východoslovenské železiarne Košice, aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Telovýchovnej jednote Východoslovenské železiarne Košice priznáva finančné zadostučinenie v sume 4 000 € (slovom štyritisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Telovýchovnej jednote Východoslovenské železiarne Košice priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 570,06 € (slovom päťstosedemdesiat eur a šesť centov), ktorú je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť na účet jej advokátky JUDr. Ivety Rajtákovéj, advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. *Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 353/2018-12 zo 4. júla 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Telovýchovnej jednoty Východoslovenské železiarne Košice (ďalej aj „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 789/1994 v období od rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 239/08 zo 16. decembra 2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).*

2. Zo sťažnosti predovšetkým vyplynulo:

«... 1. *Sťažovateľka je stranou konania, ktoré začalo na Okresnom súde Košice I dňa 3. 10. 1994 a je vedené pod sp. zn. 15C/789/1994. Predmetné konanie bolo začaté*

na základe žaloby žalobcov domáhajúcich sa odstránenia stavby sťažovateľky postavenej na pozemku, o ktorom žalobcovia tvrdili, že napriek jeho vyvlastneniu je ich vlastníctvom.

2. Porušenie práva sťažovateľky na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I v konaní sp. zn. 15C/789/1994 už bolo predmetom konania pred ústavným súdom. Ústavný súd svojím nálezom sp. zn. IV. ÚS 239/08 zo dňa 16. 12. 2008 rozhodol tak, že namietané práva sťažovateľky porušené boli, priznal sťažovateľke finančné zadostučinenie v sume 90 000 Sk a náhradu trov konania.

3. Ani po vydaní nálezu ústavného súdu však nedošlo k právoplatnému skončeniu konania v predmetnej veci a toto prebieha doposiaľ.

4. Dňa 7. 8. 2008 vydal okresný súd rozsudok, ktorým okrem iného žalobu v celom rozsahu zamietol.

5. Na odvolanie žalobcov Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 11 Co/239/2008 zo dňa 19. 5. 2010 potvrdil rozsudok v napadnutom výroku, ktorým bola žaloba zamietnutá v celom rozsahu a pripustil dovolanie v otázke, či v prípade, ak je daný dôvod na vydanie veci podľa § 6 ods. 1 písm. p) zák. č. 229/1991 Zb. možno sa domáhať ochrany vlastníckeho práva k tejto veci podľa všeobecných právnych predpisov.

6. Na základe dovolania žalobcov proti rozsudku krajského súdu rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 4Cdo 448/2013 zo dňa 20. 1. 2015 tak, že rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Uznesením sp. zn. 2Co/524/2015 zo dňa 10. 5. 2017 Krajský súd v Košiciach zrušil rozsudok Okresného súdu Košice I sp. zn. 15C/789/1994 zo dňa 7. 8. 2008 v napadnutom výroku o zamietnutí žaloby a vec vrátil v rozsahu zrušenia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

8. Okresný súd Košice I nariadil na deň 13. 10. 2017 pojednávanie, ktoré bolo pre neprítomnosť právneho zástupcu žalobcov odročené na deň 24. 1. 2018.

... 17. Už v náleze sp. zn. IV. ÚS 239/08 zo dňa 16. 12. 2008 ústavný súd skonštatoval:

„Z dosiaľ vykonaných úkonov súdu vyplýva, že okresný súd bol v prevažnej časti konania v podstate nečinný. Nečinnosť súdu charakterizuje konanie vedené pod sp. zn. 15C 789/1994 počas takmer celého jeho priebehu, a preto ústavný súd nepovažuje za potrebné hodnotiť sporadické úkony súdu (nariadenie pojednávania po viac ako 9 rokoch, nariadenie znaleckého dokazovania po takmer 11 rokoch atď.).“

18. Napriek uvedenému konštatovaniu, konanie nie je ani po 9 rokoch od vydania nálezu ústavného súdu právoplatne skončené. Sťažovateľka v tejto súvislosti nepovažuje za skutočnosť, ktorá by zbavovala okresný súd zodpovednosti za neprimeranú dĺžku konania skutočnosť, že od vydania predmetného nálezu ústavného súdu bola vec od vynesenia rozsudku okresného súdu zo dňa 7. 8. 2008 predmetom konania pred odvolacím a dovolacím súdom. Ako vyplýva z chronológie, uvedenej v časti I tejto sťažnosti, rozsudok okresného súdu zo dňa 7. 8. 2008 bol po jeho preskúmaní v rámci zákonného inštančného postupu zrušený. Sťažovateľka nemôže niest' dôsledky za nesprávne právne posúdenie veci okresným súdom spočívajúce v tom, že od nálezu ústavného súdu vydaného dňa 16. 12. 2008 konštatujúceho porušenie jej práva na konanie bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote, nie je konanie právoplatne skončené. Nesprávnosť rozhodnutia okresného súdu zo dňa 7. 8. 2008, ktorého zrušenie odvolacím súdom dňa 10. 5. 2017, teda po 8 rokoch a viac než 9 mesiacoch je skutočnosťou, ktorou okresný súd nesporne prispel k predĺženiu konania o uvedenú dobu. Sťažovateľka poukazuje na to, že v priebehu konania žalobcovia zmenili žalobu a dožadujú sa zriadenia práva vecného bremena v prospech sťažovateľky a ďalších žalovaných, pričom za toto zriadenie žiadajú náhradu. Bez ohľadu na skutočnosť, že sťažovateľka v priebehu konania previedla nehnuteľnosti v jej vlastníctve do vlastníctva inej právnickej osoby, žaloba naďalej smeruje voči nej, keďže stavby stojace na pozemkoch, ku ktorým si žalobcovia uplatňujú vlastnícke právo, boli v čase začatia konania vo vlastníctve sťažovateľky a teda v prípade, že žalobe bude vyhovené, náhrada za zriadenie vecného bremena bude (aspoň podľa žaloby zaťažovať aj sťažovateľku). Vzhľadom na to, že predmetné pozemky sa nachádzajú v centre mesta Košice, môže byť takáto náhrada pre sťažovateľku likvidačná.

... 22. Sťažovateľka... považuje za preukázané, že v súlade s tretím hodnotiacim kritériom „postup súdu“, došlo k prietahom v konaní z dôvodov, ktoré sú na strane Okresného súdu Košice I, a preto považuje túto ústavnú sťažnosť za dôvodnú.

... 23. Sťažovateľka považuje za primerané, aby jej bolo v tejto veci priznané finančné zadosťučinenie.

24. Sťažovateľka je presvedčená, že doba, ktorá uplynula od začiatku konania až doposiaľ, teda doba viac než 23 rokov, je neprimerane dlhá, ničím neospravedlniteľná a nezdôvodniteľná a v podstatnej miere ju spôsobil Okresný súd Košice I svojím postupom.

25. Postupom Okresného súdu Košice I bolo porušené právo zakotvené v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd a právo zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR.

26. S prihliadnutím na to, že to bol práve okresný súd, orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti a zmyslom činnosti ktorého je postupovať v súdnom konaní tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, je dôsledok - pocit márnosti snahy dovolať sa spravodlivosti, ktorý sťažovateľka nezvratne nadobudla, neospravedlniteľný.

27. Sťažovateľka považuje za potrebné, aby ústavný súd SR prihliadol na význam sporu v posudzovanom konaní vo zvýšenej miere a aby táto skutočnosť ovplyvnila priznanie finančného zadosťučinenia v plne požadovanej výške.

28. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti sťažovateľka žiada priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 Eur.

... Z vyššie uvedených dôvodov sťažovateľka navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky... po prerokovaní veci rozhodol týmto nálezom:

Právo sťažovateľky Telovýchovná jednota Východoslovenské železiarne Košice

- na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,

- na prejednanie veci v primeranej lehote zakotvené v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

bolo postupom Okresného súdu Košice I vo veci sp. zn. 15C/789/1994 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Košice I pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľov.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Košice I, aby konal vo veci sp. zn. 15C/789/1994 bez prietáhov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 Eur.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.»

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, listom sp. zn. 1 SprV 491/2018 z 25. júla 2018 a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k vyjadreniu okresného súdu z 20. augusta 2018.

3.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol chronológiu úkonov vykonaných v danej veci a taktiež tieto relevantné skutočnosti:

„... Konanie vo veci sp. zn. 15C/789/1994 sa začalo 3.10.1994. Predmetom konania bolo pôvodne odstránenie stavby vo vlastníctve sťažovateľa a po pripustení zmeny žaloby je predmetom konania zriadenie vecného bremena v prospech žalovaných v 1. až 3. rade. Sťažovateľ v konaní vystupuje na procesnej strane žalovaného v 1. rade.

... Predmetom namietaného konania je zriadenie vecného bremena v prospech žalovaných v 1. až 3. rade. Z obsahu spisu som zistil, že vec sa po právnej aj skutkovej stránke javí byť zložitejšou. Okrem niekoľkonásobného znaleckého posúdenia veci súd musel zabezpečiť množstvo listinných dokladov z archívov, katastra nehnuteľností a od iných inštitúcií.

V niektorých obdobiach v dôsledku zmien v osobe zákonného sudcu sa vyskytli aj na strane súdu kratšie obdobia nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti. Táto skutočnosť však nevyklučuje zodpovednosť súdu za celkovú dĺžku konania, ktoré trvá už viac ako 23 rokov.

Postup súdu pri nariadovaní znaleckého dokazovania, niekoľko zmien v osobe znalca, ich výsluch hodnotím ako neefektívny a nedôsledný, ktorý v konečnom dôsledku spôsobil predĺženie konania.

Prietahy v konaní boli už predmetom posudzovania zo strany ústavného súdu, ktorý nálezom sp. zn. IV. ÚS 239/2008 z 16.12.2008 konštatoval porušenie práva Telovýchovnej jednoty Východoslovenské železiarne Košice (žalovaná v 1. rade) na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote a prikázal okresnému súdu, aby v namietanom konaní konal bez zbytočných prietahov.

Celkovú dĺžku konania ovplyvnili aj samotní účastníci konania, ktorí podávali opravné prostriedky proti rozhodnutiam súdov a v dôsledku toho bol spis postupovaný odvolaciemu súdu a tiež až dovolaciemu súdu. Rozsudok súdu prvého stupňa bol odvolacím

súdom potvrdený. Najvyšší súd na základe dovolania žalobcov rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prvostupňový súd vo veci doposiaľ dvakrát meritórne rozhodol.

Na základe uvedeného konštatujem, že sťažnosť sa javí ako čiastočne dôvodná.

Súhlasím, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

3.2 Právna zástupkyňa sťažovateľky v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedu okresného súdu v posudzovanom konaní zaujala toto stanovisko:

«1...

2. Na základe výzvy súdu oznamujem, že sťažovateľka súhlasí s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od ústneho pojednávania.

3. K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka zaujíma toto stanovisko:

Z vyjadrenia predsedu súdu je zrejmá chronológia konania, z ktorej vyplýva, že vec nie je ani od vydania nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 239/08 zo dňa 16.12.2008 právoplatne skončená.

4. Už samotná skutočnosť, že za 9 rokov a 8 mesiacov od vydania nálezu ústavného súdu, súd neodstránil stav právnej neistoty účastníkov konania, by sama o sebe postačovala na konštatovanie o neprimeranosti dĺžky konania a porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

5. V predmetnej veci však ide „len“ o úsek konania po vydaní nálezu ústavného súdu, ktorému predchádzalo dovedy 14 rokov trvajúce konanie.

6. Sťažovateľka sa nestotožňuje s názorom, že vec je po právnej a skutkovej stránke zložitá. Ako je zrejmé, žalobcovia sa v konaní domáhajú odstránenia stavby, resp. zriadenia vecného bremena za odplatu. Uvedené spory sú štandardnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov v oblasti občianskeho práva.

7. Pre posúdenie zodpovednosti okresného súdu za 24 ročnú dĺžku konania nie je podstatná obmena sudcov, ani postup účastníkov konania. Okresný súd má k dispozícii účinné procesné prostriedky, aby naplnil svoju povinnosť postupovať tak, aby odstránil v primeranom čase stav právnej neistoty strán konania.

8. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhuje sťažovateľka, aby ústavný súd vyhovel jej sťažnosti v celom rozsahu.»

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

5. Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu (ktorý si ústavný súd zapožičal) ústavný súd zistil takýto priebeh a stav konania vedeného na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 15 C 789/1994 najmä v období od rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 239/08 zo 16. decembra 2008:

Dňa 3. októbra 1994 bola okresnému súde doručená žaloba o odstránenie neoprávnenej stavby. Žalobcami v predmetnej veci boli pôvodne [REDAKOVANÉ] (žalobca v 1. rade), [REDAKOVANÉ] (žalobca v 2. rade), [REDAKOVANÉ] (žalobkyňa v 3. rade), [REDAKOVANÉ] (žalobkyňa v 4. rade), [REDAKOVANÉ] (žalobca v 5. rade). Žalovanými boli Telovýchovná jednota Východoslovenské železiarne Košice (teda sťažovateľka ako žalovaná v 1. rade) a mesto Košice (ďalej len „žalovaný v 2. rade“)...

Dňa 17. júna 2004 okresný súd uznesením č. k. 15 C 789/1994-97 pripustil, aby do konania na strane žalovaných pristúpil ďalší účastník – TJ ŠPORTVÝROBA KOŠICE, s. r. o., Rastislavova 104, Košice (ďalej len „žalovaný v 3. rade“)..

Dňa 1. februára 2008 bolo okresnému súde doručené od žalobcov vyjadrenie vo veci samej a špecifikácia žalobného petitu (okruh žalobcov: 1. [REDAKOVANÉ], 2. [REDAKOVANÉ], 3. [REDAKOVANÉ], 4. [REDAKOVANÉ], 5. [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ], 6. [REDAKOVANÉ], 7. [REDAKOVANÉ]; špecifikácia žalobného petitu: zriadenie vecného bremena v prospech žalovaných v 1. až 3. rade)..

Dňa 7. augusta 2008 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom súd rozsudkom č. k. 15 C 789/1994-176 pripustil späťvzatie žaloby žalobcami v 3. a 4. rade a konanie v tejto

časti zastavil vo vzťahu k žalovaným v 1., 2. a 3. rade. Žalobu zamietol v celom rozsahu vo vzťahu k žalovaným v 1., 2. a 3. rade...

Dňa 22. decembra 2008 bol spis predložený Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní žalobcov.

Dňa 19. mája 2010 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom krajský súd rozsudkom č. k. 11 Co 339/2008-251 *„potvrdil rozsudok okresného súdu zo 7. augusta 2008 v napadnutom výroku, ktorým bola žaloba v celom rozsahu zamietnutá. Zároveň pripustil dovolanie v otázke, či v prípade, ak je daný dôvod na vydanie veci podľa par. 6 ods. 1 písm. p) zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov, možno sa domáhať ochrany vlastníckeho práva k tejto veci podľa všeobecných právnych predpisov.“*.

Dňa 18. júna 2010 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 29. júla 2010 podali žalobcovia dovolanie proti rozsudku krajského súdu z 19. mája 2010.

Dňa 10. februára 2012 bolo okresnému súdu na základe jeho výzvy doručené oznámenie, že žalobcovia trvajú na podanom dovolaní.

Dňa 17. júna 2013 žalobcovia na základe výzvy súdu z 28. mája 2013 splnili poplatkovú povinnosť za podané dovolanie.

Dňa 25. júla 2013 právny zástupca žalovaného v 1. rade (sťažovateľky) predložil originál plnej moci na jeho zastupovanie v dovolacom konaní.

Dňa 13. decembra 2013 bol spis predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o dovolaní žalobcov.

Dňa 20. januára 2015 najvyšší súd uznesením č. k. 4 Cdo 448/2013-332 zrušil rozsudok krajského súdu z 19. mája 2010 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 9. februára 2015 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 9. októbra 2015 bol spis predložený krajskému súdu na ďalšie konanie.

Dňa 10. mája 2017 krajský súd uznesením č. k. 2 Co 524/2015-353 zrušil rozsudok okresného súdu zo 7. augusta 2008 v napadnutom výroku, ktorým bola žaloba v celom rozsahu zamietnutá a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 1. júna 2017 bol spis vrátený okresnému súdu na ďalšie konanie.

Dňa 10. júla 2017 okresný súd nariadil termín pojednávania na 13. október 2017.

Dňa 13. októbra 2017 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré súd odročil na 24. január 2018 pre neospravedlnenú neprítomnosť právneho zástupcu žalobcov a pre účely doplnenia dokazovania.

Dňa 24. januára 2018 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom súd rozsudkom č. k. 15 C 789/1994-506 „*neprípustil zmenu žaloby navrhnutú žalobcom na č. l. 139c a žalobu v celom rozsahu zamietol. Nárok na náhradu trov konania žalovanému v 1. a 3. rade nepriznal. Žalovanému v 2. rade priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcom vo výške, o ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.*“.

Dňa 11. mája 2018 podali žalobcovia odvolanie proti rozsudku okresného súdu z 24. januára 2018.

Dňa 22. mája 2018 podal žalovaný v 3. rade odvolanie proti rozsudku okresného súdu z 24. januára 2018.

Dňa 11. júna 2018 okresný súd uznesením č. k. 15 C 789/1994-568 uložil žalovanému v 3. rade povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie a odvolania proti rozsudku doručil protistranám.

Dňa 21. júna 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalobcov k odvolaniu žalovaného v 3. rade.

Dňa 12. júla 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného v 3. rade k odvolaniu žalobcov.

III.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

7. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní „o zriadenie vecného bremena v prospech žalovaných v 1. až 3. rade“ vedenom pod sp. zn. 15 C 789/1994 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napriek tomu, že ústavný súd už svojím nálezom č. k. IV. ÚS 239/08-26 zo 16. decembra 2008 vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní a prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez prietahov.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

9. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

10. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti

každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

10.1 Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že neprimeraná dĺžka posudzovaného konania po vydaní nálezu č. k. IV. ÚS 239/08-26 zo 16. decembra 2008 už nebola závislá od právnej alebo skutkovej zložitosti veci.

10.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmanom konaní po rozhodnutí ústavného súdu č. k. IV. ÚS 239/08-26 zo 16. decembra 2008, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom.

10.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým poukazuje na to, že celkové trvanie predmetného konania už 24 rokov bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014). Navyše ústavný súd už v predmetnej veci svojím nálezom č. k. IV. ÚS 239/08-26 zo 16. decembra 2008 vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k sťažovateľke a prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez priet'ahov. Už len od uvedeného rozhodnutia ústavného súdu uplynulo takmer 10 rokov, pričom okresný súd bol v danej veci aj v tomto období krátkodobo nečinný, konkrétne od 9. februára 2015 do 9. októbra 2015 (sedem mesiacov), a jeho postup je poznačený najmä neefektívnou činnosťou.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou tiež pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

Ústavný súd poukazuje na najvýraznejšie procesné pochybenie okresného súdu, ktorý dovolanie podané žalobcami proti rozsudku odvolacieho súdu č. k. 11 Co 339/2008-251 z 19. mája 2010, doručené okresnému súdu 29. júla 2010, riadne nezažurnalizoval a napriek upozorneniu žalobcov na toto pochybenie súdu (doručenému súdu 6. mája 2011, pozn.) vyzval žalobcov na zaplatenie poplatku za dovolanie až výzvou z 28. mája 2013, doručil dovolanie na vyjadrenie žalovaným až podaním z 3. septembra 2013 a predložil ho na rozhodnutie dovolaciemu súdu až 13. decembra 2013, teda po viac ako 3 rokoch a 5 mesiacoch od podania dovolania okresnému súdu.

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol v posudzovanej veci opakovane nečinný a neefektívne činný, pričom najmä uvedená neefektívna činnosť nie je v kontexte 24 rokov trvania napadnutého konania ničím ospravedlniteľná, pretože počas minimálne štyroch rokov súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako odporkyňa v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prieťahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné, pretože k uvedenej nečinnosti, a teda k prieťahom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania sťažovateľky, ale predovšetkým v dôsledku nečinnosti okresného súdu. Ústavný súd pritom už opakovane uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prieťahov.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

11. Vzhľadom na to, že ústavný súd už svojím nálezom č. k. IV. ÚS 239/08-26 zo 16. decembra 2008 prikázal okresnému súdu konať v danej veci bez zbytočných prieťahov, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto o návrhu sťažovateľky, aby prikázal okresnému

súdu konať bez zbytočných prietáhov rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

12. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka požadovala priznať finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, pretože *„je presvedčená, že doba, ktorá uplynula od začiatku konania až doposiaľ, teda doba viac než 23 rokov, je neprimerane dlhá, ničím neospravedlniteľná a nezdôvodniteľná“*.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, najmä aj na povahu veci, považuje za primerané vo výške 4 000 €. Ústavný súd pritom osobitne prihliadol aj na to, že vo vzťahu k napadnutému konaniu už vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, prikázal vo veci konať bez prietáhov, sťažovateľke už priznal finančné zadosťučinenie (satisfakciu), napriek tomu okresný súd nekoná vo veci s osobitnou starostlivosťou.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

13. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti z 8. decembra 2017 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 20. augusta 2018). Za dva úkony

vykonané v roku 2017 patrí odmena v sume dvakrát po 147,33 € a režijný paušál v sume dvakrát po 8,84 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2018 patrí odmena v sume 153,50 € a režijný paušál v sume 9,21 (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia pre sťažovateľku predstavujú sumu 475,05 €, ku ktorej bolo treba pripočítať 20 % DPH, teda sumu 95,01 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkove sumu 570,06 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o sťažovateľkou uplatnených trovách konania rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

14. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2018